

Het twijfelgebied

Colofon

ISBN: 978 94 6365 752 5

1e druk 2025

© 2025, Neel Karstanje

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Drukwerk: CSL digitaal B.V.

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Het twijfelgebied

*In het twijfelgebied kruipen schaduwen over de grond.
Ze rekken zich uit tot groteske vormen en vloeien in elkaar over,
tot er niets meer is dan een ademen in het donker.*

Neel Karstanje

Amsterdam, 1955

DE WAARHEID

Volkswagen voor Nederland

Vijfhonderd leghennen ontsnapt

Door een bizar incident in Amsterdam-Oost was de Molukkenstraat en de Insulindeweg gisteren van half vijf in de namiddag tot zeven uur vanmorgen afgesloten.

Gisteren rond vier uur in de namiddag stopte er een groene vrachtwagen van Kip & Ko in de Molukkenstraat op de laad- en losplaats van Albert Heijn. De chauffeur stapte uit om een boodschap te doen. Op dat moment was het vrij druk in de straat, vooral met fietsers en winkelende mensen. Volgens getuigen werd er een enorm kabaal waargenomen rond de vrachtwagen. Het kabaal hield even aan en toen knalde de laadbak van de vrachtwagen open en een sneeuwstorm brak los. Honderden merendeels witte kippen fladderden uit de vrachtwagen en renden in paniek de straat op. Volgens de geschrokken chauffeur zaten er vijfhonderd overjarige leghennen in de laadruimte, die bestemd waren voor het slachthuis. De chauffeur vermoedde dat iemand de deuren van buitenaf had geopend, maar getuigen hebben niemand bij de vrachtwagen gezien. Bij nader onderzoek bleek dat de deuren van binnenuit waren geforceerd.

De bergingswerkzaamheden werden bemoeilijkt omdat de straat door een grote hoeveelheid kippenstront spiegelglad was geworden. Tegen de ochtend slaagden de politie en de brandweer erin de meeste kippen van de weg te halen, maar een onbekend aantal is nog voortvluchtig. Hoe het heeft kunnen gebeuren dat de deuren van de laadruimte van binnenuit zijn geopend, is een groot raadsel. De politie

roept eenieder die rond vier uur gisterenmiddag iets verdachts heeft gezien in de Molukkenstraat, rond de groene vrachtwagen van Kip & Ko, op om zich te melden.

2008

Suzanne kwam het krantenartikel weer tegen toen ze tussen spullen van vroeger zocht naar een foto uit haar kleurentijd. Ze herinnerde zich dat het in vette letters op de voorpagina stond in de krant van haar opa. Haar Opa las De Waarheid.¹ Hij was actief lid van de Communistische Partij Nederland. Iedere ochtend hing hij een rode vlag uit zijn raam, driehoog op de Kramatweg, tegenover de oude joodse begraafplaats Zeeburg.² Nadat hij de vlag buiten had gehangen, schreeuwde hij 'Ontwaak, verworpenen der aarde, ontwaak!' uit het raam, waarna hij zich terugtrok om op zijn gemak koffie te drinken en de krant uit te pluizen.

Ze mocht het artikel van haar opa bij grote uitzondering uit zijn krant knippen. Ze was negen toen en had een fascinatie voor ontsnappen. Ze fantaseerde, waarschijnlijk al vanaf het moment dat ze kon lopen, over hoe ze kon ontkomen aan haar moeder, vader, broer, het huis en de familie. Ze wilde vrij zijn, een vogel, een kip of desnoods een zwerfpoes. In haar hoofd ontvouwde zich een magische wereld waarin ze kon verdwijnen, weg uit de dagelijkse werkelijkheid, wat dat ook mocht zijn.

Maar nu is Suzanne eenenzestig jaar en ze is alles kwijt. Op alle fronten liep het fout. Haar tweede huwelijk liep stuk en ze moest het huis uit. Ze werd ontslagen op haar werk en haar twee jongens zijn allang de deur uit. Ze is niemand meer – een vrouw die zich verschuilt in een kille caravan met een troosthond, een vrouw die bij een therapeut loopt om te leren praten over zichzelf en over haar

leven, maar praten over dit soort dingen vindt ze zo zinloos.

‘Nee, Soes, het komt niet meer goed met jou, echt nooit meer,’ zegt ze iedere ochtend tegen zichzelf als ze eindelijk de moed heeft om op te staan. ‘Je zit gevangen in een vacuüm en daar valt niet meer uit te ontsnappen.’

1 De Waarheid begon in 1940 als verzetskrant. De laatste krant werd uitgeven in april 1990.

2 De joodse begraafplaats Zeeburg in het Flevopark in Amsterdam-Oost werd in 1714 gesticht voor Joden die geen nabestaanden hadden, en is nog steeds in gebruik.

Maandagochtend 20 oktober 2008

Suzanne keek naar de beker met koud geworden koffie op de tafel, het mes, het kuipje roomboter – ongezoeten – en de rijstwafel op haar bord. Ze pakte de rijstwafel tussen haar duim en wijsvinger en hield hem op een afstand.

‘Eten, Soes, een hap nemen en kauwen,’ zei ze. Ze nam een hap en kauwde langzaam. ‘Lekker toch,’ mompelde ze toen haar mond leeg was. Ze legde de rijstwafel terug op het bord en dacht, je had er boter op moeten doen.

Haar ogen gleden verder over de tafel naar de ballpoint met blauwe opdruk, nog van haar werk, een schrift, half verscholen onder haar agenda, de laptop, overgenomen van een oud-collega, de lege stoel tegenover haar, de olie-kachel, een bank, knalrode kussens, de klok, elf uur alweer, en de plank met foto's. Links een foto van de jongens als tieners, inmiddels volwassen mannen van in de dertig, en rechts een foto van haar ouders. Vader keek droevig en moeder verwijtend. Moeder had een dochter willen hebben die haar hielp het vuil buiten de deur te houden, ze wilde een vlekkeloze dochter, maar haar dochter werd niet vlekkeloos, nee. Haar blik dwaalde af naar de cactus in de vensterbank, de kale boom in de tuin, de verrotte blaadjes in het gras en de schuur met verhuisdozen die nog uitgepakt moesten worden.

Begin dit jaar had ze een stacaravan overgenomen van een ouder stel. Elf bij drie meter leefruimte achter een hoge schutting in een park. Naast een woonkamer had de caravan een slaapkamer met een vast bed, formaat twijfelbaar, een badkamer met wc en douche, een keukentje, aanrecht, kastjes, een boiler en een koelkast met een kookplaat. Het

was groot genoeg voor haar, ze had niet veel nodig. Nee, ze had helemaal niet veel nodig.

Het kleed op de vloer en de knalrode kussens kwamen bij de kringloopwinkel vandaan, net als de borden, het bestek en de pannen. Ze woonde hier tien maanden en nog steeds had ze het gevoel dat ze op visite was.

‘Zou je niet eens gaan douchen,’ zei ze hardop, ‘andere kleren aantrekken misschien, opruimen, stofzuigen of zo-iets?’ Ze keek naar haar handen, die als tamme vogeltjes naast haar bord lagen. Tengerere handen, zoals alles tenger was aan haar. Vroeger niet, nee, Soes was een dik kind, niet leuk mollig, nee, dik. Ze knikte naar haar oude groene vest, dik. Ze knikte naar de vale joggingbroek, de plastic klompen aan haar voeten en de slapende hond bij de tafelpoot.

‘Een vrouw alleen moet iets hebben om voor te zorgen,’ had Wilma, de buurvrouw van caravan nummer 28, een paar maanden geleden gezegd. Wilma had twee honden. Suzanne ging naar een nestje terriërs kijken bij een boer in de buurt. Alleen maar kijken, had ze zichzelf beloofd. Ze hoefde niet zo nodig een hond, nee. De boer had een reutje van twaalf weken. Die kleine rooie zat helemaal alleen in een smerig klein schuurtje en ze zag meteen dat die hond haar nodig had.

‘En jij werd het, hè, Bo,’ zei ze met een raar hoog stemmetje. ‘O ja, Soes gaat weer eens moedertje spelen, alsof er niets anders is in het leven,’ vervolgde ze spottend.

Het was dat ze ’s morgens moest opstaan voor Bo om de deur open te doen zodat hij even in de tuin kon plassen, maar anders zou ze ... Die hond, dacht ze, hij heeft de hele nacht liggen snurken, net als ... ja, nee, laat maar. Ze had niks mee willen nemen uit dat huwelijk, ze miste ook niks.

‘Nee, helemaal niks,’ zei ze tegen Bo. ‘Dit alles,’ zei ze en ze maakte een vaag gebaar door de lucht, ‘dit alles hier is van mij, van mij ... alleen ... Ze zag de half afgebeten rijstwafel op haar bord liggen. ‘Je moet wel eten, Soes, nog één hapje.’

Ze schoof het bord opzij en trok het schriftje onder haar agenda vandaan. ‘Dag Boek’, had ze met grote letters op de kaft geschreven, en daaronder met kleine letters ‘huiswerk voor Mia’. Op de eerste bladzijde stonden een paar onleesbare krabbels. Ze was echt van plan geweest om haar gedachten en emoties op te schrijven, maar ze kreeg geen zinnig woord op papier.

‘Emoties, ouwe koeien, leer jij eerst maar eens goed breien.’ Ze hoorde het moeder nog zeggen, ze klonk boos en teleurgesteld. Suzanne was zes en zat te huilen boven een breiwerkje dat een pannenlap moest worden. Ach, dacht ze, ouwe koeien.

Ze dacht aan het meisje van caravan nummer 42. Ze hadden haar vorige week uit de sloot gevist, een schilderachtige sloot vol witte waterlelies ... Vier jaar, wit gezichtje, blonde krullen, rood jurkje, zo stil. Niet aan denken, dacht ze. Niet aan denken. Eten, Soes, hap, slik, weg.

Gisteravond kon ze niet slapen, ondanks dat ze twee druppels van dat spul uit het bruine flesje onder haar tong had gedaan. ‘Het verdooft,’ hadden ze bij de apotheek gezegd, ‘en je valt als een blok in slaap.’ Ze lag roerloos te wachten tot het zou gebeuren. Ze dacht nog: misschien moet ik nog een paar druppels nemen, maar ineens was ze weg. Ze viel midden in de droom die haar al jaren achtervolgde.

Moeder had toen ze klein was een slaapzak genaaid van een oud fluwelen gordijn dat eerst in de woonkamer

had gehangen, zwaar en dik. ‘Lekker warm voor in de winter,’ had ze gezegd.

In de droom ligt ze opgerold als een poes in die slaapzak, de rits dicht tot op haar kin. Het is donker en de slaapzak zit als een veilige cocon om haar heen, warm en comfortabel, tot de slaapzak begint te draaien. Ze wil de rits opentrekken, maar ze kan er niet bij, het lipje zit aan de verkeerde kant. Ze roept, maar er komt geen geluid. Ze worstelt om eruit te komen, maar hoe harder ze worstelt, hoe strakker de slaapzak om haar heen komt te zitten. Hij perst de lucht uit haar, ze wil schreeuwen, maar de schreeuw blijft in haar borst hangen als een zware wolk. De wolk spreidt zich langzaam uit door haar borst, buik, armen en benen, de zwaarte neemt bezit van haar en ze zakt en zakt ... en het is zo donker dat ze zeker weet dat het nooit meer licht zal worden.

Vanmorgen schrok ze wakker van gehijg. Eerst dacht ze dat ze het zelf was, tot ze haar ogen opendeed en Bo naast haar bed zag zitten. Ze moest opstaan, hij moest naar buiten, maar ze was zo moe. Eigen schuld, dacht ze, te laat naar bed gegaan, te lang achter de laptop gezeten, een hele fles wijn naar binnen gewerkt, stom, stom, stom. Pas toen Bo zielig begon te janken, kwam ze uit bed om de deur voor hem open te doen. Het was koud in de caravan. Ze kleepte zich snel aan – bh, hemd, sokken, joggingbroek, T-shirt, het groene vest – en dacht wat ze iedere ochtend dacht: er hangt hier een putlucht, vochtige aarde, die broek moet nodig gewassen worden, je zou ook eens wat anders aan kunnen trekken, kleren zat, maar waarom, je gaat toch nergens heen, nee, nergens, ja, met Bo over het pad en naar de supermarkt, maar daar hoeft je geen feestjurk voor aan te trekken, erg grappig, Soes, die feestjurk.

Ze miste haar werk. Ze was eruit geknikkerd bij de uitgeverij, na twintig jaar overtollig geworden. Het was een slechte tijd voor de uitgeverij, ze had geknikt, ja natuurlijk begreep ze het. Ze had haar bureau leeggeruimd en het pand verlaten. Niks gezegd, nee natuurlijk niet, wat moest ze zeggen, maar inwendig kookte ze van woede, zoiets doe je toch niet na twintig jaar, dacht ze, alsof je niets ...

Ongeduldig schoof ze het schriftje opzij en pakte haar agenda. Op de eerste pagina stond: 'Suzanne Vink', verder niets. Ze bladerde naar oktober. Er stond een afspraak op vrijdag de vierentwintigste om elf uur bij Mia Flores, de therapeute waar ze twee gesprekken mee had gehad. De huisarts had haar aangemeld omdat ze zich al maanden lamlendig voelde en omdat haar hoofd zo verwarrend druk was. Er was bloed geprikt, een hartfilmpje gemaakt – niks gevonden. 'Dit lijkt op een burn-out,' had de huisarts gezegd. Ze had zich opgelucht gevoeld. Een burn-out, gewoon een beetje afgebrand, dat ging vanzelf over, even achterover hangen. Maar de huisarts drong aan: 'Als je niet depressief wilt worden, dan ...' Vandaar die therapeute.

Gisteravond had ze tot na middernacht zitten worstelen met een mail aan Mia. Ze wil er niet meer naartoe. Ze wilde niet aan Mia schrijven dat ze het benauwd kreeg in die kleine spreekkamer, dat ze duizelig werd van gestreepte gordijnen en dat het haar moeite kostte om in de lage stoel te blijven zitten. Ze wilde niet schrijven dat ze de hele tijd de deur in de gaten hield omdat ze zeker wist dat Mia onverbiddeijk zou toeslaan als ze iets verkeerd zei. Ze herinnerde zich niet meer wat ze wel had geschreven, maar ze wist dat ze op *Verzenden* had gedrukt. Ze opende de laptop en klikte op de mail.

Aan: Praktijk voor Psychotherapie Flores
Onderwerp: annulering afspraak vrijdag 24 oktober
Noorden, zondag 19 oktober 2008

Geachte mevrouw Mia Flores,

U zult wellicht verbaasd zijn dat u een mail krijgt terwijl we een afspraak hebben staan voor komende vrijdag, maar zoals u ongetwijfeld heeft gemerkt, voelt het voor mij zeer ongemakkelijk om over mezelf te praten. Het is geen onwil, maar het lukt me niet.

Het is nogal ingewikkeld om uit te leggen, want er speelt zoveel door mijn hoofd dat ik niet goed weet waar te beginnen. Misschien bij ons gezin van vroeger. We waren een hecht gezin van vier. Onze ouders waren erg op zichzelf, heel zorgzaam en erg beschermend.

Toen u me vroeg een tekening van mezelf te maken, kon ik geen duidelijk beeld van mezelf oproepen. En eerlijk gezegd: praten over wie of wat ik ben, staat eigenlijk zo ver van me af dat ik het bij deze twee gesprekken wil laten.

Rest mij u te bedanken voor uw tijd en aandacht.
Met vriendelijke groet,
Suzanne V.

Ze las de mail nog een keer door en probeerde zich voor te stellen hoe Mia het zou lezen.

Dat over vroeger, dat haar ouders erg op zichzelf waren, had ze zo niet moeten schrijven. Waar sloeg dat op? Nee, ze hadden geen vrienden, zelfs met de burens hadden ze geen contact, maar dat ging die vrouw toch niks aan? 'Heel zorgzaam en erg beschermend', dat stond daar

wel héél nadrukkelijk Ja, er waren strikte huisregels, natuurlijk moesten ze de kinderen beschermen, alle ouders waren zo, de oorlog was net afgelopen. Het leven was toen niet gemakkelijk. Moeder had haar handen vol aan hen en aan het huishouden. Er waren geen stofzuigers of wasmachines. Dag in dag uit poetsen, dweilen, wassen, poetsen, dweilen, wassen. Dat kon je je nu toch niet meer voorstellen? Moeder was altijd bezig, vooral met Sjors. Sjors was anderhalf jaar ouder dan zij. Hij was een gevoelige jongen. Bij het minste of geringste begon hij te schreeuwen, te schoppen en te slaan. Zelfs als hij je hoorde ademen, had je de poppen al aan het dansen. Moeder fladderde net zo lang om hem heen tot hij kalm werd en dan werd ze boos op mij, zijn zusje, want het was altijd zijn zusjes schuld dat Sjors driftig werd, en als vader thuiskwam van zijn werk, werd ze boos op hem, omdat het zijn schuld was dat ze hadden moeten trouwen, wat een schande was, en omdat zij nu twee kinderen had die ze niet aankon, en ze schreeuwde dat ... Ach, in ieder gezin was er weleens wat. Je moest je gedeisd houden, dan was er niets aan de hand.

Sjors ging naar de kleuterschool. Het was een drama als haar moeder hem weg moest brengen. Hij wilde niet uit bed, hij wilde die trui niet, die broek niet en die pap moest hij ook niet.

‘De kleuterschool is niks voor jou,’ zei moeder. ‘Jij mag lekker blijven spelen in je kamertje.’ Ze gaf me een lappenpop en deed de deur dicht. ‘Dat kind is zo lief en gemakkelijk, je hoort haar nooit, nee, je hebt echt geen kind aan haar,’ hoorde ze haar moeder zeggen tegen vader, opa, de burens en de melkboer. Ja, natuurlijk was Soes lief, dag in dag uit speelde ze lief in haar kamertje.

Wachten in kleine kamertjes, op je beurt moeten wacht-

ten en denken dat ze je vergeten zijn, tegen de dichte deur willen schoppen, de boel in elkaar willen slaan ... Ach, dat doe je natuurlijk niet, nee zoiets doe je niet. Niet zeiken, Soes, je had het toch goed vroeger, in ieder gezin was er weleens wat.

Irritant mens, die Mia, bij hun tweede afspraak kwam ze de spreekkamer binnen en begon meteen te zeuren. 'En, Suzanne, hoe gaat het nu met je?' Ze kon de stem van Mia perfect nadoen, een beetje hoog en bekakt. Mia had haar verwachtingsvol over de rand van haar bril aangestaard. Ze wilde natuurlijk horen of Suzanne al een idee had hoe ze haar leven weer zinvol en leuk zou kunnen maken, want dat moest Suzanne toch echt zelf verzinnen en daar moest Suzanne wel haar best voor doen, want anders ... blablabla.

'Hoe het nu met mij gaat, Mia? Met mij gaat het goed, prima, echt prima. Af en toe een beetje chaotisch, maar verder ... och, verder niets, niets aan de hand, nee,' zei Suzanne tegen het scherm van de laptop. 'Alles gaat goed, echt, alles, goed, goed, goed!' riep ze naar de foto's op de plank, de bank met de rode kussens en de zielige cactus op de vensterbank.

Ze voelde Bo langs haar benen schuren. Ze duwde hem opzij. 'Je denkt zeker dat je een poes bent,' snauwde ze.

Bo keek omhoog.

'Och sorry, het vrouwtje bedoelde het niet zo.' Vrouwtje, dacht ze, je had alles kunnen worden, maar dit is wat het is geworden, het vrouwtje met die rooie hond van nummer 23. 'Ja, Bo, het vrouwtje moet opstaan, haar jas aantrekken, de riem pakken, de deur opendoen, het trapje af, het hek door en ...' Ze deed haar jas aan, pakte

de riem, opende de deur, ging het trapje af, het hek door en liep het pad af.

Ze telde de caravans; ze wist wel dat er zestig caravans langs het pad stonden, maar ze kon het niet laten. Afgelopen zomer waren er zeker dertig bezet, vooral in het weekend. Maar nu, in de winter, woonden er maar tien mensen: een paar gescheiden vrouwen, wat studenten, een man met twee grote honden en een handvol Polen. Suzanne had met niemand echt contact, behalve af en toe met Wilma, de buurvrouw. Wilma was ook gescheiden en woonde al jaren in het park.

Onderweg vroeg Suzanne zich af of ze zich opgelucht moest voelen omdat ze geen afspraken in haar agenda had staan. Een jaar geleden had ze een moord gedaan voor een lege agenda, maar nu voelde het onheilspellend, alsof de leegte in haar agenda haar toekomst had vastgelegd. Toekomst, dacht ze, alsof je na je eenenzestigste nog een toekomst had, het leven was bijna voorbij, als het al ooit goed van de grond was gekomen.

Ze kwam niemand tegen op het pad, ze hoefde ook niet zo nodig iemand tegen te komen. Ze dacht aan hondenvoer en vroeg zich af of er nog een zak in de schuur stond, ze dacht aan opruimen, stofzuigen, boodschappen en dat ze niet moest vergeten ... Haar hoofd bonkte. 'Doe eens rustig, Soes,' zei ze tegen zichzelf zoals vader dat vroeger kon zeggen. Als ze aan hem vroeg wat hij bedoelde met 'rustig', haalde hij zijn schouders op en lachte. Hij was overleden, anderhalf jaar geleden, zomaar ineens, zijn hart ... Ja, ze moest wat te eten halen voor vanavond en kijken of er post was, en ze vroeg zich af van wie die grijze poes met de witte vlek op haar borst was die langs de sloot sloop, en waarom die rothonden altijd zo blaften als ze voorbijkwam met Bo ...

Terug bij de caravan pakte ze haar fiets uit de schuur en reed naar de supermarkt in het dorp een paar kilometer verderop. Ze telde de bomen langs de weg. Heen stonden er tweeënnegentig en terug vierennegentig, net als vorige week en de week daarvoor.

1955

Kip 8A

Het was rond kwart over vier uur in de middag. Het begon al te schemeren toen er een groep witte kippen over de Insulindeweg rende, in de richting van de Kramatweg en het Flevopark. De meeste kippen schoten ergens een straat in, maar er was één kip die zonder op of om te kijken rechtdoor rende. Het was een kleine, spierwitte kip met een oranje snavel. Opvallend aan haar waren de vuurrode kuif met rechtopstaande punten en de kleine lellen aan de zijkant van haar snavel. Aan de vleugels, die hulpeloos naast haar lijf fladderden, en haar rommelige staart was te zien dat ze nog niet volgroeid was.

Deze kip was een ongelukje. In de schuur waar ze uit haar ei kwam, moesten alle eieren op een daartoe bestemde plaats in vak A worden gelegd, om vervolgens via een lopende band door een gat afgevoerd te worden naar een onbekende ruimte. De moederkip had het ei in een donkere hoek laten vallen en was het vergeten. Toen het kuiken tevoorschijn kwam, werd ze gemakshalve 8A genoemd, omdat ze het achtste kuiken was dat per ongeluk uit een ei brak in vak A.

Het was overvol in de schuur. Kuiken 8A moest zich koest houden, zei de moederkip. Vanuit haar donkere hoek observeerde kuiken 8A het leven in de schuur. Iedere ochtend schalde er een opgewekt muzikje door de luidsprekers om de kippen aan te moedigen eieren te leggen, en in de avond werd er zacht wiegende muziek gespeeld,

Chopin of zo. Twee keer per dag werd de schuurdeur opengetrokken en gooide een grote hand graan naar binnen, waar alle kippen meteen op af vlogen. Verder was er niet veel te doen. De kippen kissebisten over wie het wistte was, wie de mooiste kuif had en wie de meeste eieren legde, maar meestal ging het over de donkere ruimte waar de eieren in verdwenen. Ze vroegen zich af wat daar was.

Op een vroege ochtend hoorden de kippen buiten mensen praten.

‘Kijk toch eens hoe mooi de zon opkomt,’ zei de één.

‘Ja, we leven werkelijk in een prachtige wereld,’ zei de ander.

Sinds ze dat gehoord hadden, verdrongen de kippen zich nieuwsgierig rond de lopende band en gluurden naar het gat. Ze dachten dat er in de donkere ruimte achter het gat iets zou gebeuren. Ze wilden de ‘zon’ zien, wat dat ook mocht zijn. Ze vroegen aan elkaar wat een ‘wereld’ was. Een paar dachten dat de wereld die donkere ruimte moest zijn. Anderen discussieerden zo lang over de betekenis van het leven in de wereld, dat ze de boel door elkaar haalden. ‘Leven in een werkelijke wereld is prachtig!’ riepen ze naar elkaar. Er waren ook kippen die beweerden dat hun eieren die over de lopende band door het gat verdwenen waren, in die wereld terecht waren gekomen. De kippen waren het vaak niet met elkaar eens en dan brak er met veel kabaal een gevecht uit. Kip 8A, in haar hoek, bemoeide zich er niet mee. Ze fantaseerde de hele dag over een prachtig leven en begon na te denken over hoe ze uit de schuur kon ontsnappen. Maar zodra de lampen uitgingen en de wiegende muziek werd gespeeld, kreeg ze nachtmerries over struikelen op de lopende band, over klem zitten in het gat en dat ze te laat kwam voor het leven.